

Gotthilf Traugott Zachariae

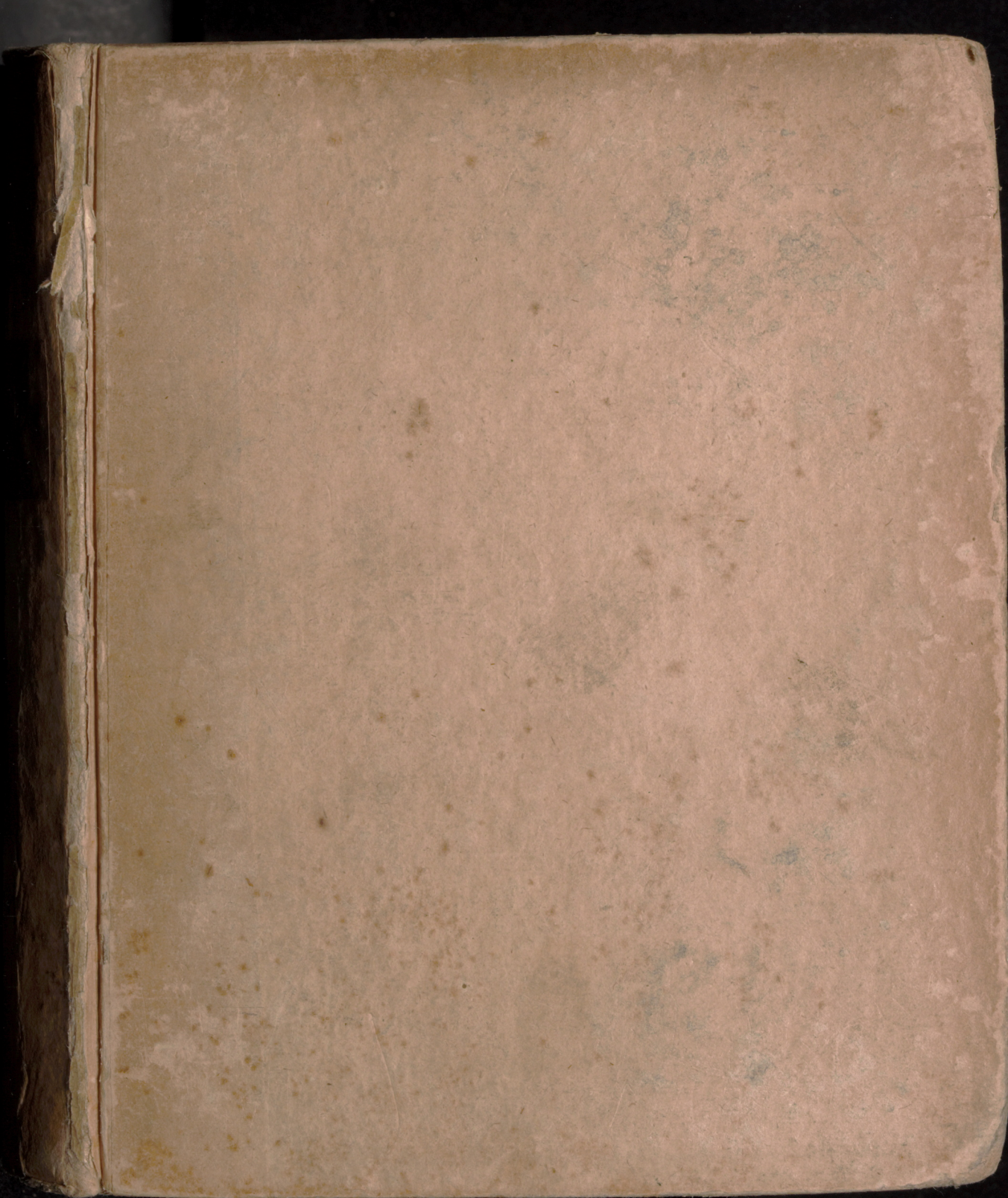
**Christum Prtotokon Ek Tn Nekrn Considerandum Sistit Atque Simul Civibus
Memoriam Reditus Christi Gloriosi In Vitam Pie Celebrandam : [P. P. Sub Sigillo
Academiae In Vigiliis Paschalibus MDCCLXII.]**

Buetzovii: Fritzius, [1762]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn830120920>

Druck Freier Zugang

Vin. Proprietas sive Dupl.

71

572

Fa-1092 (n.)

- N. 1. Wippel Labum sub Daniel Eremita.
- N. 2. Christoffelius singularia oettingensia
- N. 3. la providence ne s'interesse point à l'individu mais à l'espece.
- N. 4. Tychsen abbreviaturarum hebraicarum supplementum I.
- N. 5. Burfcher de gaza derelicta futura ad illustrandum locum Zeph.
 - N. 4. Dissertatio perperos.
- N. 6. Erasmii de praeparatione corpori et sanguini Christi in coena sacra.
- N. 7. ~~Erasmii~~ de Concilio Tridentino par. I.
- N. 8. Aepinus Imp. Caroli Ch. merita in rem sacram.
- N. 9. Charvius de sapientia sanctissima rite colenda.
- N. 10. Tychsen de delectu veterum ebraeorum digestus I.
- N. 11. Witte de genuina S. G. vniuersali natione.
- N. 12. Boederlein de finibus theologiae dogmaticae et moralis recte
 consuetudinis.
- N. 13. Weidenes quod salus aeterna non meritis nostris sed solum Dei
 gratia, per meritum Christi acquisita ne sit.
- N. 14. Idem Regitur male regens et fanaticis reditum ad Papam
 frustra suadens.
- N. 15. Rufius de veris sinceris peccatoris Christi requisiti etc.
- N. 16. Zaach de lege aequilibrata in natura observata etc.
- N. 17. Schmid Versio Alexandrina optimum interpretationis librorum
 sanctorum praedium.
- N. 18. Richter de theologo Dei Romine ad 2 Thim. III. 17.
- N. 19. Schubert de iudicio Joannis Caluini et Figurarum in causa
 Rancavistica.
- N. 20. Zachariae de usu dogmatico nomini filii Dei.
- N. 21. Emmerling interpretatio. Num. XXII. 20-35.
- N. 22. Hoerfelmann de diuina punctorum vocalium et accentuum
 codicum hebraici origine.
- N. 23. Haempfer de modo praedicationis Paulinae per exegesis dicti
 I Cor. II. 4. 5.
- N. 24. Idem de modo praedicationis etc.
- N. 25. Haestner Christus - Grund des Unsterblichseins der menschlichen Seele.
- N. 26. Christoffelius de vita Pamingerorum commentarius etc.
- N. 27. Becker quaestio: an aeterna annihilatio hominum peccatorum
 fore etc.

- N. 28. Rector et senatus academicus civibus Academiae Fredericianae Butowien-
 N. 29. Gauronius de poena hereticorum etc.
 N. 30. Doederlein de vero usu atque abusu rationis humanae in rebus divinis
 N. 31. Idem de usu atque abusu rationis etc.
 N. 32. Rector Academiae Lipsiensis Pentecostales feriae etc.
 N. 33. Rector et senatus academicus civibus Academiae Fredericianae Butowien-
 N. 34. Academiae Fredericianae Butowienfis Rector et senatus acade-
 micus memoriam resurrectionis Christi etc.
 N. 35. Idem solennia natalia Domini nostri Jesu Christi etc.
 N. 36. Zachariae Christus $\pi\epsilon\omega\tau\omicron\tau\omicron\kappa\omicron\varsigma\ \epsilon\kappa\ \tau\omega\upsilon\ \rho\epsilon\gamma\mu\omega\upsilon$.
 N. 37. Rector et senatus academicus Butowienfis etc.
 N. 38. Zachariae Christus $\pi\epsilon\omega\tau\omicron\tau\omicron\kappa\omicron\varsigma$
 N. 39. Rector et senatus academicus Butowienfis etc.
 N. 40. Marricus de jurisprudentia divina ex codice sanctissimo.
 N. 41. Becker an Gn. D. Teller nisi negata vera spiritus sancti deitate etc.
 N. 42. Idem an Christus in sua explanatione et ascensione etc.
 N. 43. Chrysander de fundamento explanationis Christi Romae maiestatis
 N. 44. Idem recensio scriptorum eruditorum
 N. 45. Rottboell de vestibus et calceis Israelitarum.
 N. 46. Trendelenburg de Iudaeis etc.
 N. 47. Ministerii quæ Hamburgh Pastoralis scriptum etc.
 N. 48. Rector universitatis ad solennia paschalia etc.
 N. 49. Quistorp de ratione modoque quo peccati fomes etc.
 N. 50. Becker creationis universi gloria filio Dei etc.
 N. 51. Quistorp de 1° cap. Pauli (1 Cor. 1. 5)
 N. 52. Prier de sanctis angelis et apostolorum etc.
 N. 53. Delharding de cura infantum recens natorum penes etc.
 N. 54. Martini de non usu iudicii denuntiatorii in Megapoli.

CHRISTUM
ΠΡΩΤΟΤΟΚΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
CONSIDERANDUM SISTIT,
ATQUE SIMUL
CIVIBUS
MEMORIAM REDITUS
CHRISTI
GLORIOSI IN VITAM

PIE CELEBRANDAM
COMMENDAT
ACADEMIAE
FRIDERICIANAE BUETZОВIENSIS
DIRECTOR,
D. GOTTHILF TRAUGOTT
ZACHARIAE,
S. S. THEOL. PROF. PUBL. ORD.

BUETZOVII

TYPIS JOHANNIS GOTTHELFI FRITZII, SEREN. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TYPOGR.

CHRISTUM
HISTORIUM ET TUN NARRA
CONSIDERANDUM EST
ATQUE SIMIL
CIVIBUS
MEMORIAM REDITUS
CHRISTI
GLORIOSI IN VITAM

PIE CELEBRANDAM
COMMENDAT
ACADEMIAE
FRIDERICIANAE BUTZOVENSIS
DIRECTOR
D. GOTTHILF TRAUGOTT
ZACHARIAE,
S. S. THEOL. PROF. PUBL. ORD.

BUTZOVIA
TYPIS JOHANNIS GOTTHILF FRITZII, SEEN. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TYPOG.

CHRISTUM πρωτότοκον πάσης κτίσεως vobis,
 Ciues Aestumatisimi, considerandum nuper
 dedimus, quum solemnna indicenda essent na-
 talitia JESU CHRISTI, iam, quum reditus
 eius gloriosus ex morte in vitam perennem
 grata mente veniat recolendus, πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν eum
 consideremus, vt πρωτότοκου nomen, quocunque modo de
 CHRISTO adhibetur, recte intelligatur. Impositum illud san-
 ctissimo seruatori nostro deprehendimus COL. I. 18. & APOC. I. 5.
 atque cum illo conferri meretur appellatio πρώτου ἐξ ἀναστάσεως
 νεκρῶν ACT. XXVI. 23. & ἀπαρχῆς τῶν κεκοιμημένων I COR.
 XV. 20. 23.

Quum conuenire nomina haecce CHRISTI inter se ar-
 bitremur, postrema prius illustremus, quam ad πρωτότοκου no-
 men progrediamur, quum eorum sensus inueniri facilius posse
 videatur. PAULUS itaque I COR. XV. in eo est, vt veritatem
 resur-

resurrectionis mortuorum argumentis indubiis euincat, inter quae maxime reditum CHRISTI in vitam viget, quo non solum luculentum edidit testimonium, fieri posse, vt in vitam reuertantur defuncti, sed etiam spem laetissimam piis omnibus confirmauit, fore, vt ad felicitatem æternam aliquando CHRISTI virtute suscitentur. Etsi itaque non nego, PAULUM etiam CHRISTUM tanquam causam gloriosae piorum resurrectionis sistere, quod de eo v. 21. adfirmat, per eum esse mortuorum resurrectionem, sicut per ADAMI peccatum mors inter homines propagata sit: voce ἀπαρχῆς tamen magis ordinem ac tempus exprimi arbitror, quum vox ipsa id satis indicet & communis eius vsus, & diserte ad τάγμα seu ordinem illud trahat PAULUS v. 23. Nullus enim hic commemoratur ordo inter pios in vitam olim redituros, de quo interpretes nonnulli cogitant, sed CHRISTUS tantum & pii sibi inuicem iunguntur, atque ordo eiusmodi constituitur, quo CHRISTUS sit primus, reliqui vero suo tempore eum sint secuturi. Videmus itaque, & de quanam resurrectione PAULUS loquatur, de reditu nimirum in vitam sempiternam, quam mors nulla denuo sit interruptura, & quo sensu CHRISTUM ἀπαρχὴν vocet, primum nempe eum esse, qui hoc modo in vitam reuersus sit, significaturus, neminemque ante eum fuisse, qui pari modo vitam recuperauerit. Satis etiam luculente nomen πρώτου ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν idem indicat, ACT. XXVI. 23. quum vocum structura haud facile alium admittat sensum, quam ordine & tempore primum eum esse, atque ἀνάστασις νεκρῶν haud dicatur de quouis mortui vnus alteriusue ad vitam mox denuo finiendam reditu, sed plerumque de solempni illa & gloriosa mortuorum restitutione, qua aditus ad vitam perpetuam & felicitatem immortalem corporibus etiam aperitur. Si itaque illud euicem dedimus his locis, vere de CHRISTO dici in libris sacris, eum omnium, qui in vitam redierunt, primum esse, nulla saltem re-

sidua

fidua est causa, cur idem nomine πρωτότου ἐκ τῶν νεκρῶν
a PAULO & JOANNE non possit exprimi. Nihil enim nisi res
ipsa hoc sensu expressa hic impediuit nonnullos interpretes, quo
minus nomini huic sensum istum attribuerent. Quam ob rem id
tantum adhuc est inuestigandum, vtrum cum fine PAULI &
JOANNIS conueniat eiusmodi interpretatio, atque ea, quae
sensus huius veritati obstare videntur, sunt remouenda.

CHRISTI, humani generis redemptoris, praestantiam a
PAULO praedicari a v. 15. vix denuo moneri meretur, quae ei
non solum, vt vnico & aeterno patris filio, rerumque omnium
creatori & conseruatori, est tribuenda, sed etiam tanquam au-
ctori & summo ecclesiae domino, qui eam parauit, fundauit,
conseruat & gubernat. Quam ob rem post naturale eius in res
creatas omnes imperium etiam illa commemoratur praestantia,
qua est ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, cum qua pro-
xime connectitur praestantia reditus eius in vitam, in quo etiam
reliquos omnes antecefferit, quod reditu illo opus fuit ad so-
lemnius aperiendum regnum illud splendidissimum, in quo im-
perium singulare morte sibi partum erat exercendum, & ad ma-
nifestius illud omnium oculis exponendum. Sic itaque in omni-
bus factus est πρωτεύων, quum, quicquid gloriosi habeant vel ex-
spectent homines, cum insigni eminentia CHRISTO obtigerit.
De resurrectione ex morte sermonem hic esse, vix quisquam
dubitabit, etsi in πρωτότου nomine explicando a se inuicem
discedant interpretes. Neque idem sentiunt de voce adiecta
ἀρχή, quam nonnulli cum eadem CHRISTI descriptione hic
explicanda coniungunt, etsi tam ἀρχὴ πρωτότου quam ἀρχὴ
ἐκ τῶν νεκρῶν non valde commodum fundat sensum, atque ex
reliquis ante allegatis locis pateat, sine hac addita voce nomen
illud iam esse completum. Equidem non inficior, sensum satis
aptum plenumque inueniri, deficiente hac voce, quod & in
causa fuisse arbitror, cur librarii nonnulli in describendis codici-
bus

bus vocem hanc neglexerint, at satis eo esse euictum, spuriam esse eandem, initio illustrationis causa ex 1 COR. XV. 20. margini adscriptam, ex qua librorum incuria in ipsum textum irrepperit, quod cum MILLIO, BENDELIO & WETSTENIO defendit S. R. HEUMANNUS ad h. l. nondum mihi persuadere possum. CHRYSOSTOMUS ἀπαρχὴ indubie legit, saltem in explicatione pro voce ἀρχὴ hanc substituit, quod facile ex explicatione illa, quae ex 1 COR. XV. 20. desumpta est, oriri potuit. Plures enim tam antiquiores quam recentiores interpretes, CHRISTUM primitiarum ex mortuis nomine hic appellari, sibi persuaserunt. Ipse nomen hoc ἀρχὴ, penitus a nomine sequenti esse seiungendum arbitror, CHRISTOQUE absolute tribuendum, tanquam omnium rerum fonti, causae, principique, sicut ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ vocatur APOC. III. 14. atque ἀρχὴ καὶ τέλος, primus omnium ultimusque APOC. I. 8. nec non cum eodem nomine πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν coniungitur nomen ἀρχόντος τῶν βασιλέων τῆς γῆς v. s. Vide sis etiam APOC. XXI. 6. XXII. 13. Ad ecclesiam vero in primis nostro loco spectari, indubium esse existimo, cuius auctor est atque conservator CHRISTUS, quae etiam summo eius subest imperio. Separemus itaque nomen hocce utrumque, atque πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν seorsim consideremus, quod certe idem significabit utroque loco N. T. quo obuium est.

libr. Ut igitur propius ad nomen hoc illustrandum accedamus, πρωτότοκον nomen hic iterum ad primogenitorum iura & privilegia inter *Israëlitas* alludere, plures sibi persuaserunt, atque nullam ex morte ante reliquos generationem viderunt, sed eundem inter mortuos fuisse CHRISTUM, qui fuerit primogenitus inter reliquos fratres. Primogenitum itaque haeredem fuisse opum paternarum prae reliquis filiis, hic in memoriam reuocant plerique, CHRISTUMQUE haeredem orbis terrarum integri.

gri esse constitutum, dicunt, quod nomine hoc probabilius exprimeretur, si additae voces ἐκ τῶν νεκρῶν deessent. Alii primogenitum quinque siclis suam suorumque vitam quasi a Deo redemisse dicunt, sicut CHRISTUS morte sua vitae vindicaret homines reliquos omnes, atque salutarem in vitam reditum parauerit, quod haud sine coactione huc trahi existimo. Primogenitos *Israëliitarum* conseruatos huc aduocant alii, quum *Aegyptiorum* primogeniti iudicio diuino omnes interimerentur, ex quo tempore consecrati sint isti Deo, sicut CHRISTUS, ex morte reductus, homines Deo consecrauerit. Quod si nomine πρωτοτόκου ἐκ τῶν νεκρῶν exprimi creditur, certe omnia ex illo erui possunt, vnde nihil magis mirari possum, quam tam procul interpretationem quaeri, vt illa, quam vocum natius significatus infert, deseri possit. Missis itaque his allusionibus nulla specie se commendantibus, in ipsa prima vocum notione subsistimus, atque sicut ἐκ νεκρῶν ad statum mortuorum pertinere vbi-que solet, ita primum ex illo generatum hoc nomine intelligimus. Ex morte igitur generatus dicitur CHRISTUS. Etenim sicut prima hominum generatione vitam nanciscuntur infantes, ita resurrectione vitae nouae restituuntur. Terra omnium esse mater dicitur GEN. III. 19. SIR. XL. 1. ex qua itaque si restituuntur, recte denuo generari dici possunt. Quam ob rem resurrectionem CHRISTUS etiam commode παρυγγεσίαν vocat MATTH. XIX. 28. Morte corpus humanum terrae commendatur seminis instar, vt resurrectione rui sus efflorescat, & splendidius prodeat, denuo ex terra generatum JOH. XII. 24. 1 COR. XV. 36-38. 42-44. Sicut nouus generatione oritur homo, ita idem quidem, quod in hac vita gessimus, corpus in vitam redibit, at plane renouatum, vitaeque coelesti accommodatum. Corpus enim terrae mandatür ἐπίγειον, φθαρτὸν, ἄτιμον, ἀσθενές, ψυχικόν, redit ex terra corpus ἐπουράνιον, ἀφθαρτον, ἑνδοξον, δυνάτον, πνευματικόν 1 COR. XV. 40-44. Quam ob

ob rem non is ex terra denuo generatus dicitur, qui eodem corpore terrestri atque imbecilli ex terra redit, quod ante mortem habuit, quod iis accidit, qui ad vitam terrestrem a CHRISTO, vatibus diuinis & apostolis reuocati sunt, sed ille, qui corpore plane renouato ad vitam coelestem atque sempiternam fuscitur.

Non autem generatus solum ex morte est CHRISTUS, sed etiam primogenitus, quo itaque naturali vocis compositione nihil innuitur aliud, quam eum primum esse, qui ex morte corpore renouato & glorioso ad vitam surrexerit sempiternam. Quod quum nonnulli haud satis distincte explicauerint, vel opinioniones quasdam pro certis amplexi sint, quae fundamento satis firmo adhuc destituuntur, visum ipsis est, CHRISTUM ordine & tempore primum non fuisse, qui ex morte redierit, sed iam ante illum alios fuisse, quibus illud acciderit, quam ob rem in diuersas abierunt partes, vt difficultatem hanc euitarent. De illorum sententia, qui nihil hic vident aliud, nisi allusionem ad primogenitorum inter *Israëlitae* iura & priuilegia, nulla temporis ordinisque ratione habita, iam ante diximus. Aliis nomen primogeniti hoc loco eodem videtur esse accipiendum sensu, quo v. 15, vt primogenitum significet Dei filium, qualis resurrectione non quidem sit factus, at tamen declaratus ACT. XIII. 32. 33. quod vero solis verbis ἐκ τῶν νεκρῶν posse indicari, plerisque saltim valde improbabile videbitur, nosque certum esse arbitramur, PAULUM aliis vocibus aliaque vocum structura fuisse vsurum, si eo rediisset mens eius. Sunt alii, qui in memoriam reuocant significatum vocis πρώτου, quo non ordine solum & tempore, sed & dignitate & praestantia primum seu principem indicat, CHRISTUMque ita appellari existimant, quod omnes, qui ex morte in vitam redeunt, praestantia longissime superet. Quod tamen rectius diceretur, si CHRISTUS πρώτος τῶν ἐκ τῶν νεκρῶν γεγεννημένων appellatus esset. Cum hac explicando

plicatione conuenit aliquo modo illa, qua primus vocari existimatur virtute, quum non solum propria vi sua in vitam redierit, sed etiam omnis ad vitam reditus salutaris ab ipso eiusque morte pendeat, quam ob rem iure princeps omnium, qui in vitam redeunt, est censendus. Quum interim omnibus his explicationibus a natiuo vocis sensu discedatur, neque causa sit, cur primus tempore & ordine vocari non possit CHRISTUS inter omnes ad vitam resuscitados, quippe quod locis aliis ante memoratis indubie adseritur, hinc a veritate non potest abhorre-
re: maiorem habet probabilitatem illa explicatio, qua primogenitus ex mortuis est ille, qui primus ad vitam perpetuam caelestemque est reuocatus, nullam amplius subiturus mortem. Is enim vere ex mortuis rediit, & a morte est liberatus, qui non amplius post resurrectionem moritur ROM. VI. 9. quam ob rem iure etiam negare nos posse existimamus, fuisse aliquem ante CHRISTUM, qui hoc modo in vitam redierit.

Ne itaque vlla hic residua maneat difficultas, exempla illa adhuc sub examen vocemus, quibus probari posse existimatur, iam ante CHRISTUM hoc modo plures surrexisse alios. Fateor equidem, nonnullos a prophetis V. T. aliosque a CHRISTO ipso in vitam esse reuocatos, at nego, eos corpore plane renouato & glorioso surrexisse, hinc denuo ex terra esse generatos, eosque ad vitam perpetuam, nunquam desituram & caelestem esse suscitatos, quum potius ad terrestrem tantum, & alio tempore denuo finiendam vitam redierint. In quo etiam fere consentiunt omnes, inter bis mortuos eos hanc ob causam numerantes, quam ob rem, ex his exemplis nullum argumentum contra explicationem nostram repeti posse, sumus persuasi. Neque maiori iure huc eorum trahentur exempla, qui nunquam mortui, sed viui in coelum sunt recepti, qui itaque vita quidem iam dudum frui potuerunt sempiterna, at ex morte ad illam non redierunt, hinc inter generatos ex morte, quorum

B

CHRISTUS

CHRISTUS est primus, referri nequeunt. Plerique vero ex V. T. saltim MOSEN huc referunt, quem vere esse mortuum, dubitari non sinit disertum testimonium DEUT. XXXIV. 5. at ex morte in vitam rediisse, nullo loco diserte traditur, sed tantum ex eius apparitione cum ELIA, quum CHRISTI gloria nonnullis discipulis eius manifestaretur, colligitur MATTH. XVII. 1-9. Hic enim eum corpore vestitum adfuisse, dubitari nequit, quam ob rem vel iam dudum ante, vel eodem tempore huius apparitionis causa eum esse suscitatum, arbitrantur plerique, quod scriptis singularibus probare annisi sunt JOH. HULD. HEYDEN diff. *de Mosis resurrectione Hal.* MDCCXXIII. & D. REUSSMANNUS diff. *de Mose resuscitato Goetting.* MDCCXLVII. Huic opinioni etiam, quod merito miror, subscripsit S. V. HEUMANNUS in *Erklärung des N. T. P. I.* p. 223. quum tamen P. VIII. p. 453. diserte adfirmet, *daß unter denen, die so wohl in dem alten Testamente, als hernach von Christo selbst, auferwecket worden, kein einziger alsbald nach seiner Auferstehung in den Himmel gekommen, sondern alle in der Welt noch eine gute Zeit geblieben, und auch noch einmal haben sterben müssen*, ad defendendam eandem nominis CHRISTI, quo ex mortuis primogenitus appellatur, explicationem, quam hic defendimus. Neque hanc MOSIS resurrectionem satis idoneis argumentis fulciri, video, quum nulla appareat difficultas, cur non aequae atque angeli corpore ad tempus adsumto apparere potuerit, quod etiam gloriosum splendorique caelestium corporum simile esse potuit. Argumenta enim illa, non mentem MOSIS, sed MOSEM apparuisse, ELIAM corpus proprium habuisse, famaue tempore suo non superauisse MOSEM, tam sunt infirma, ut merito mirer, quomodo iis rem extra dubium positam esse arbitrari aliquis possit. Neque ea, quae de sepultura eius narrantur, efficere aliquid valent, quum & plura inferantur mirabilia DEUT. XXXIV. 6. non expressa, ut Deum sepeliuisse eum, & sepulchrum eius nemini innotuisse hominum,

&

& si mirabilia illa cuncta satis essent luculente expressa, noua iis addere non expressa de eius resurrectione nondum liceret. Quum itaque diserte doceant litterae sacrae, CHRISTUM primum fuisse ad vitam sempiternam suscitatum, nunquam vero, MOSEM ex morte reuocatum esse, adfirment, quod & argumenta vulgaria non euincunt, maiorem adesse causam arbitror, cur a natio vocum sensu in nomine hoc CHRISTI explicando non discedam, quam cur opinionem huic contrariam, nullis inductus argumentis, defendam, quam sine teste credere erudito vix dignum videtur.

Nulla vero magis vrgeri hic solent exempla, quam sanctorum illorum, qui tempore mortis CHRISTI in vitam redierunt MATTH. XXVII. 52. 53. Qui si post eius in vitam reditum demum sunt suscitati, quod ex verbis *μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ* colligunt nonnulli, nihil ex iis contra explicationem nostram poterit deriuari. At rectius mortis CHRISTI tempore surrexisse eos, creditur, ob narrationis satis luculentum cum morte CHRISTI nexum, & verba memorata ad ingressum eorum in urbem sanctam trahuntur, quam ob rem, ante CHRISTUM eos surrexisse, indubium est. At hos corpore iam ad vitam caelestem accommodato, atque ad vitam perpetuam & nunquam desituram prodiisse ex sepulcris, nego, quod negare vix audeam, si illud extra omnem dubitationis aleam positum esset, fuisse sanctos illos venerandos antiquitatis patres, quorum indicem contexere plures interpretes ausi sunt. Quod nisi ex nomine sanctorum colligatur, argumento satis infirmo, nihil est, quo possit probari. Sancti enim non sunt, nisi qui CHRISTI doctrinam vera fide sequuntur. Quod si viri illi V. T. celebrati surrexissent, vix dubito, quin eorum in numero fuisset DAVID, quem tamen adhuc suo tempore inter *Judaeos* sepultum esse testatur PETRUS ACT. II. 29. Ne dicam, nimis per orientis regiones dispersa fuisse patrum sepulcra, quam vt tam breui

tempore *Hierosolymam* potuissent peruenire, atque MAT-
THAEI narrationem vix de aliis sepulcris, quam quae circa *Hie-
rosolymam* erant, cogitari permittere. Neque, quod ob illu-
strandam mortem CHRISTI fecerat Deus, miraculum tam lu-
culentum & a fraudis suspicione liberum fuisset, si viri, quos
facie nunquam adspexerant eorum temporum homines, visi ef-
sent, seque patrum antiquiorum nominibus appellassent, quam
si ii visi sunt, quos facie agnoscere poterant, quosque haud ita
multo ante mortuos esse, & inter CHRISTI cultores fuisse no-
uerant. Sed quicquid eius sit, saltem id valde est temerarium,
nomina congerere, & aliquid historiae addere, cuius ne vesti-
gium quidem in illa apparet. Quicumque autem fuerint sancti
illi, inquit fortasse, sufficit, eos ante CHRISTUM surrexisse, at
corpore glorioso planeque renouato eos ex sepulcris prodixisse,
nego. Quod quidem nonnulli ex voce *ἐνεφανίσθησαν* colligi
posse existimarunt, quae corporis glorificati indolem innuere
videatur, qui vero vocis huius usum haud satis intellexere vel
recordati sunt, quem vel ex ipsis N. T. libris discere potuissent
ACT. XXIII. 15. 22. XXIV. 1. XXV. 2. 15. Qui hoc sibi per-
suadent, addunt etiam, cum CHRISTO sanctos eosdem ascen-
disse in coelum, hinc ad vitam surrexisse sempiternam. Certe
nulla historia sine teste fidem meretur, multo minus mirabilia
eiusmodi, quale hoc est, sine aliqua testimonii specie ab accu-
rato rerum factarum indagatore pro veris possunt adfirmari.
Neque probabile mihi videtur, omnes, qui ascensus CHRISTI
historiam narrarunt, & in primis LUCAM, qui locum, spectato-
res, susceptionis modum, angelos praesentes memorat ACT. I.
4. seqq. rem hanc memorabilem ne vocula quidem fuisse tactu-
ros, si vere eiusmodi quid accidisset. Quam ob rem ad similitu-
dinem aliorum a CHRISTO suscitatorum etiam haec exempla
aestimari rectius arbitror, qui quum post reditum ex morte vi-
tam terrestrem per tempus aliquod adhuc continuauerint, at-
que

que deinde in mortem redierint, hos etiam CHRISTO moriente fuscitatos viuere denū inter homines, atque res ad vitam terrenam spectantes curare incepisse existimo, donec tempore a Deo praestituto viuere iterum desierunt. Cui sententiae olim iam AUGUSTINUS, HIERONYMUS, THEOPHYLACTUS alique subscripserunt, etsi AMBROSIUS, EUSEBIUS, EPIPHANIUS, contrariam defenderunt opinionem. QUADRATI etiam, antiqui *Christianae* fidei defensoris, testimonio confirmari hoc posse, arbitratur S. V. HEUMANNUS, quum se plurimos a CHRISTO fuscitatos adhuc vidisse referat, teste EUSEBIO H. E. l. IV. c. 3. & HIERONYMO de *viris illustribus* c. 19. qui tamen apud EUSEBIUM verba eius propria referentem non plurimorum, sed τινων tantum meminit, neque diserte dicit, se fuscitatos ex morte vidisse, sed tantum aliquos eorum, in quibus miracula CHRISTI facta sint, inter quos etiam innumeros a morbis miraculo liberatos retulerat. Haec vero omnia, quae disputauimus, eo spectant, vt appareat, neque haec exempla obflare interpretationi nostrae, qua CHRISTUS est primus, qui ex morte rediit, in aeternum vt viuat, atque contradictionis speciem tantum opinionibus nonnullis neque certis satisque probatis neque valde probabilibus originem debere. Sic vindicatam satis ab argumentis contrariis rectam nominis πρωτοτόκου ἐκ τῶν νεκρῶν explicationem esse existimamus.

Rediit itaque vere CHRISTUS ex morte, Ciues Aestumatissimi, eoque certiores nos, quorum causa subiit mortem, reddidit, opus illud arduum nobisque exoptatissimum redemptionis plene absolutum, Deumque hominibus ante ob peccata offensum vere esse reconciliatum. Rediit ita, vt in perpetuum sit vitam continuaturus, atque intercessorem pro nobis acturus HEBR. VII. 25. quam ob rem per eum certum perpetuumque ad Deum aditum nobis patefactum conspiciamus, si eo vera fide interces-

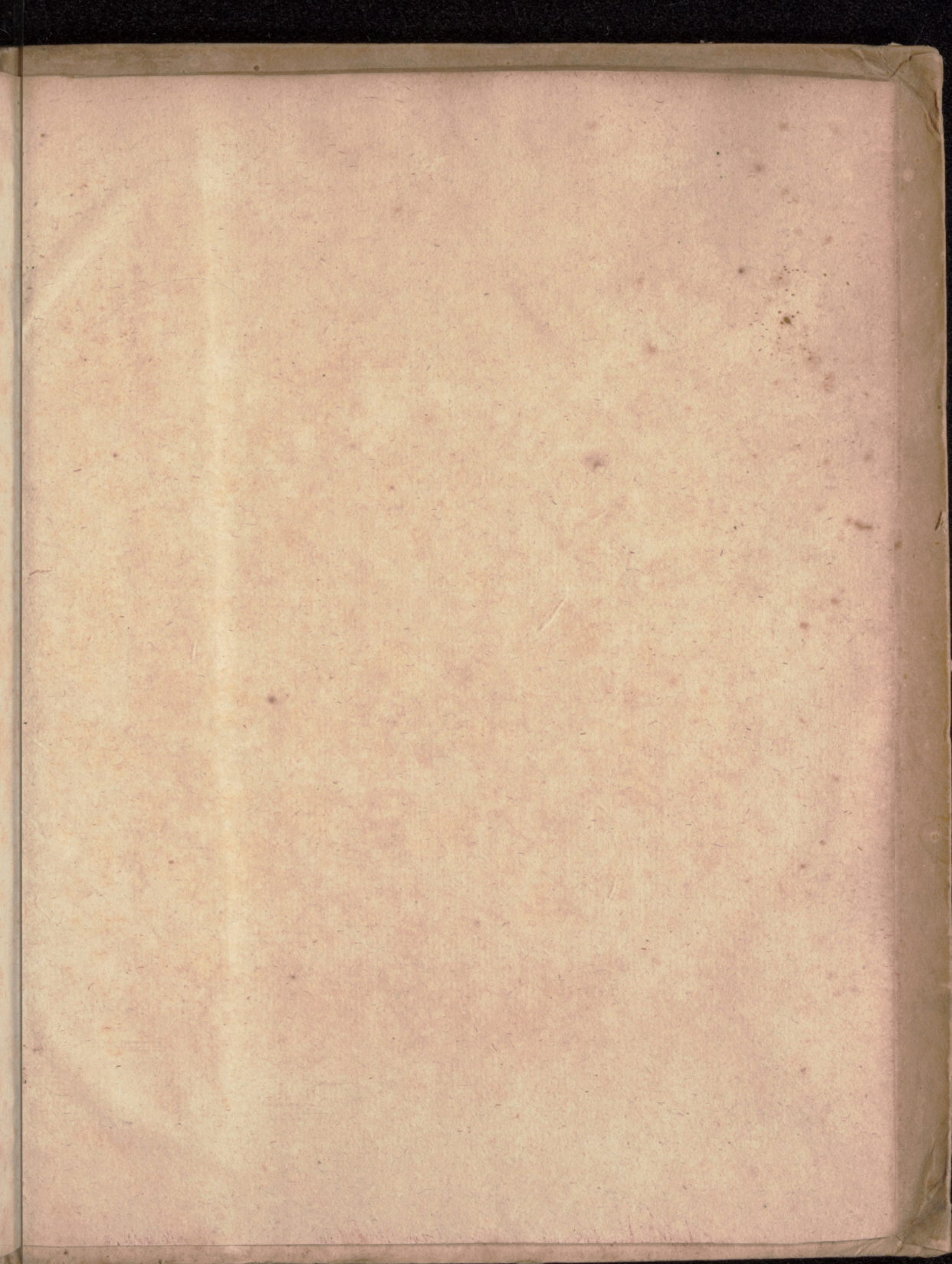
fore & mediatore rite vtamur. Rediit ex morte ad vitam perpetuam primus, & corpore glorioso in coelum ascendit, corporibus quasi sanctorum, qui olim egregio ornati splendore ex sepulcris sunt prodituri, ingressum in sedes beatas aperturus, atque nos, qui mortem eius vera amplectimur fide, eum certissime ordine nostro in reditu ex morte in vitam perpetuam esse secuturos, certiores reddens. Rei igitur nobis exoptatissimae & piis laetissimam spem praebentis his diebus recolimus memoriam, quibus resurrectio CHRISTI grata piaque mente est celebranda. Non itaque solum rei insolentia, sed & insignis ex illa in nos redundans utilitas inuitare nos potest, vt digne memoriam eius celebremus. Quam ob rem dies hodie, Ciues, nolite vanis & indecentibus transigere actionibus, sanctis potius de egregio hoc beneficio diuino reditus CHRISTI in vitam indulgete meditationibus. Salutarem de resurrectione CHRISTI eiusque fructibus eximiis doctrinam auide audite, sed ita audite, vt flagrante fructuum illorum desiderio eos iam percipere incipiat. Deo per CHRISTI mortem vera fide vobis applicatam vt conciliati vitam nouam Deoque placentem ex morte erepti agatis, virtute diuina studete, atque CHRISTI vocem, qui ex sepulcro prodiens vobis occinit: *Εγείρει ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν*, EPH. V. 14. prompto obsequio audite. Aditu ad Deum a CHRISTO vobis patefacto summo studio precibus ardentissimis vtimini, intercessoris maximi recordantes, qui ideo in perpetuum viuit, vt causam vestram apud Deum agere possit. Menti sanctae diuina ope acquirendae & conseruandae date operam, neque operibus prauis corpus illud inquinate, cui gloriam insignem olim ex morte redituro destinauit atque parauit CHRISTUS. Tum enim mentem spe illa laetissima sustentare poteritis splendidissimae illius conditionis, de qua certiores vos reddit gloriosa CHRISTI resurrectio, eoque calamitates istas, quibus saepius in hac vita premitur corpus lan-

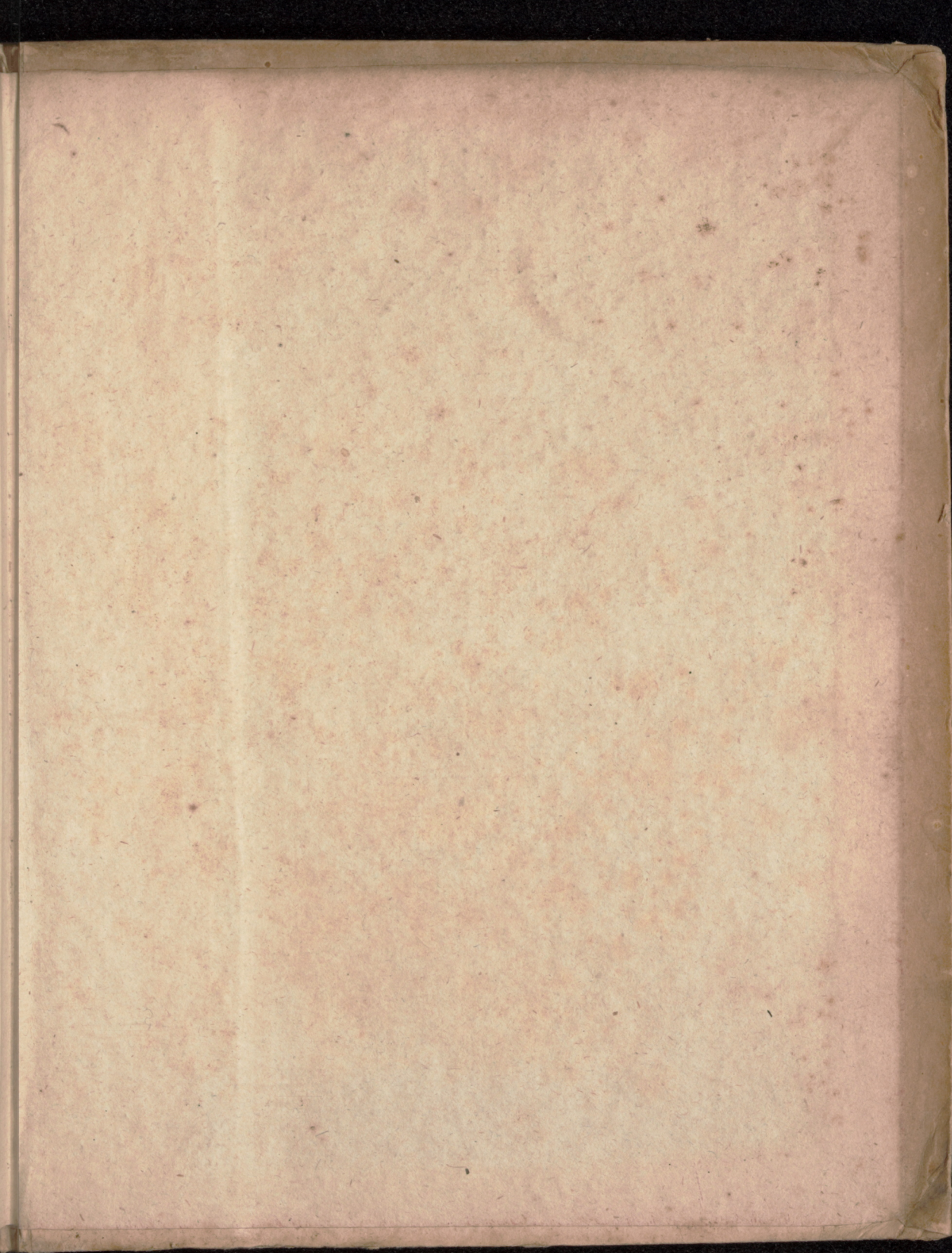
languidum & imbecille animo fortiori tolerare. Sic beneficio hoc Dei ingenti rite, & vt Deo placet, vtemini, sic dies hi verè vobis erunt festi, solemnes & laeti, sic illud obtinuisse credam, quo allocutio haec & ad recte celebrandos hos dies festos exhortatio est destinata, quod vt vobis ipse CHRISTUS, ex mortuis reuocatus, largiatur, precibus submissis ei supplico.

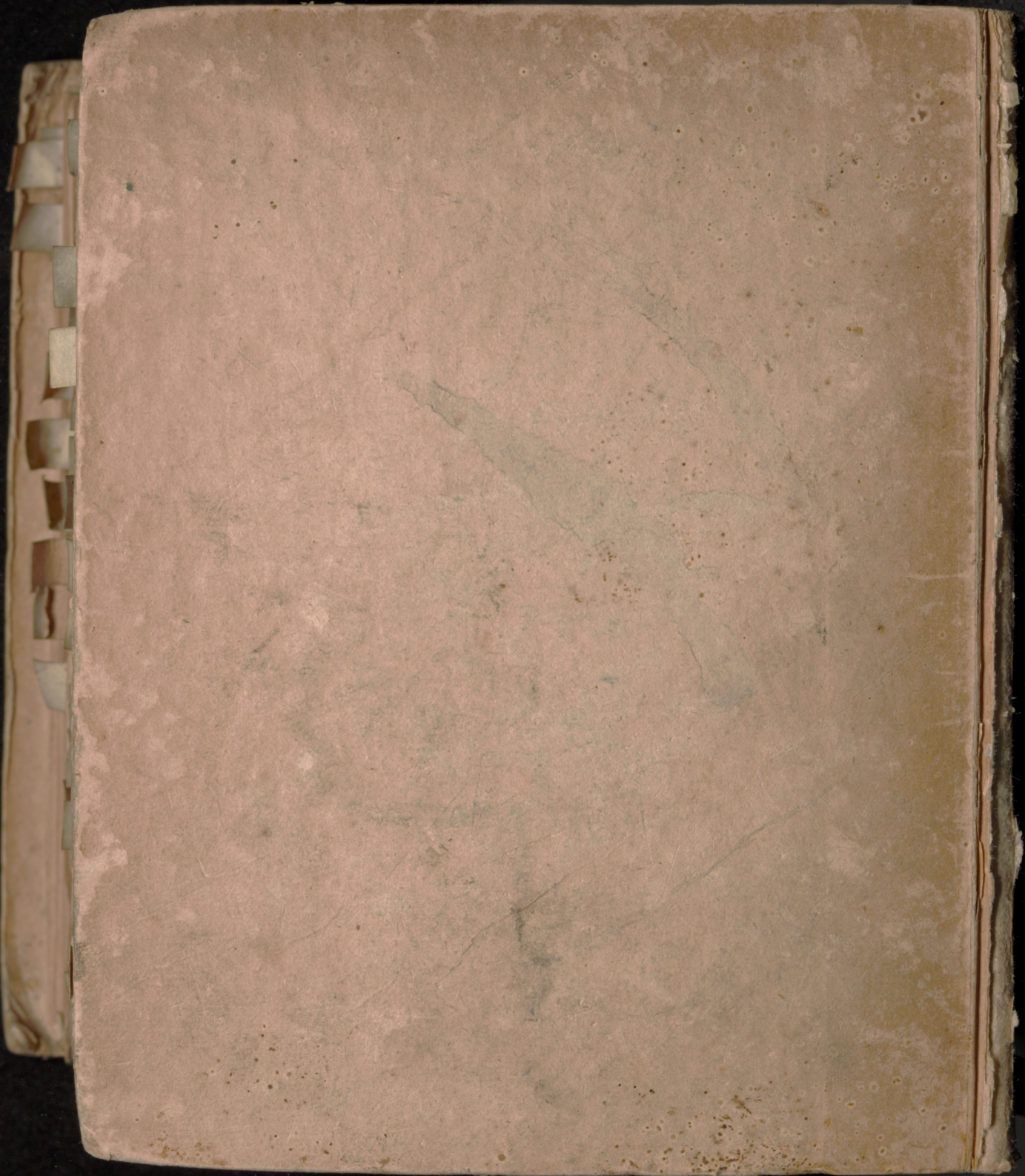
P. P.
SUB SIGILLO ACADEMIAE
IN VIGILIIS PASCHALIBUS
MDCCLXII.

solche verbotene handel, seint straffwürdig, und dem
terworfen, dahin sie die Rüge-Männer bringen sollen:
Verbrechen und fast unzählig andere mehr, so wieder Gote
und die moralischen Geseze streiten, so lange solche nicht
her ärgernuß, und thathandlung aufgebrochen, noch für
nal Richter gebracht, seind bißhero nicht beachtet, noch
für sünde gehalten, daher die Bosheit mehr und mehr
en, so dennoch durch die hülffe Gottes verhütet werden
dieses Sitten- und moral Gericht, durch Bestellung der
erumb wird stabiliret werden.

en aber die Rüge-Richter hiebey aller bescheidenheit sich
en, und unterscheid zumachen, unter schlechten Verbre
is menschlicher Schwachheit geschiehet, und durch ohnachte
gangen werden, oder da zugleich Bosheit mit untermen
auch aus lauterm Vorsatz, und malitz geschehen, den
schaden, schimpff und Ungelegenheit zubringen, wiederumb
verbrechen in conatu nur bestanden, oder zur that und wür
erschlagen, item ob die verbrechere und beleidiger zur Ver
neiget, ihre fehler selbst bekennen, und verbitten, oder ob
slich wieder glaubhafte anzeige verneinen, ihre böse tha
ehen gleich in Worten oder Wercken, zuvertheidigen, und
n sich unternehmen, ob sie Besserung an ihnen zuspüren oder
e mehrmahls schon, in einem und andern Laster betroffen,
eret, und keine emendation geachtet, bey diesen und an
nmenden umbstenden die Mensur der Bestrafung zuneh
arnach solche zulindern oder zuschärffen seyn wird;
auch die Verbrechen so beschaffen, daß dieselben zur gefenck
, und darauff erfolgende Bestrafung solten gedeien, ist dem
Gericht, oder Fiscali davon bericht abzustatten, und die
g zugewarten.

der Bestrafung seind auch die Gradus admonitionis, &
Correctionis, nicht aus der acht zulassen, und solche für
zuversuchen, weil dieses moral Gerichte, nicht, wie bey
inali judicio gebreuchlich, mit Ketten und Bänden, noch
schwerd geführt wird, müste aber in Contumaces einige
ensura ergehen, so bannum Ecclesiasticum nach sich zöge,
ist

